

него не е толкова важно — ще придобие ли нѣщо, а ще се прояви ли въ стремежа си да го придобие. Отъ тамъ и култа у сѣрбитѣ къмъ личността, която тѣ сж поставили на недосегаема височина. Нейнитѣ дѣла, нейнитѣ подвизи, нейнитѣ успѣхи и неуспѣхи, ето съдържаннето на цѣлиятъ имъ животъ. Тази черта тѣ не сж изгубили и до день днешенъ. И днесъ тѣ, както въ миналото, завѣртватъ около една личностъ — па Синджеличъ се казва тя, Кара Георги ли или генералъ Путникъ, все едно — всички събития на своя исторически животъ. А, не ще съмнѣние, че подобна психика е повече склонна за проява въ дѣла отъ чувовенъ характеръ, отколкото реалистичната психика на бѣлгарина. Носителтъ на първата е вспламчивъ, бързъ и смѣлъ, а на втората — муденъ, тихъ и прѣдпазливъ. За сравнение ше бжде достатъчно ако съпоставимъ двѣ възстания у тѣзи два народа: сѣрбското при Кара-Георгя и бѣлгарското въ Нишѣ. Помежду имъ зѣе цѣла пропастъ. Първото е възстание съ всички признаци на блѣсъкъ и смѣлость, а второто — тихо и мирно. Едното възниква отъ лични сблъсквания между притѣснени и притѣснители, а второто отъ имотни и челядни. Първото е борба на смѣлчаци съ яничери и дахии, а второто — на мирно население съ държавна управителна система.

Очевидно е, че тия двѣ различни прояви на революцията, като сѣрдство за борба, както и на поводитѣ за прибѣгване къмъ нея, прѣдполагатъ и различни успѣхи. А поблика до успѣхъ е първата революция: личността много по-лесно се наддѣлява отъ системата. Като тѣй, на турското държавно управление е било много по-удобно да отстѣпи прѣдъ първата, отколкото прѣдъ втората. Защото, първата революция ѝ налага да се откаже отъ лица, а втората — отъ себе си, като организация, насочена да държи въ подчинение завоювани отъ нея народи¹⁾. Па и чувството къмъ системата е много по-консервативно отъ чувството къмъ лицата. Не е ли все едно на Турция: дали върховната властъ на бѣлградския пашалѣкъ ще бжде въ рѣцѣтъ на нѣкой си Кара-Георги, подчиненъ на Султана, или въ тия на Бекиръ-

¹⁾ Самъ Станојевић признава това. Ето неговитѣ думи: „Нико међу Србима у тај мах још није помишљао да оснива самосталну државу, него су Срби, признајући легитиметет турске државе и суверену власт султанову, устали на дахије и јаничаре због њихових зулума и што су они бунтовници и непријатели султанови. (Историја Српскога народа. Друго издање, поправљено и допуњено. Београд, 1910, стр. 266)